

Reactie NRTO internetconsultatie - 25 april 2025
‘Wet uitwerking burgerschapsopdracht WEB’

Maatwerk bij burgerschap voor volwassenen nodig

Goed burgerschap is een belangrijke opdracht voor ons allen en voor het onderwijs. Er ligt dan ook een belangrijke taak bij scholen om kinderen en jongeren toe te rusten voor de burgerschapsopdracht in de vorm van burgerschapsonderwijs. Wij onderschrijven dat de verplichting tot het bevorderen van een cultuur in overeenstemming met basiswaarden van de democratische rechtsstaat in principe iedere instelling betreft, zowel bekostigd als niet-bekostigd. Ook zijn we ons bewust van het feit dat de bestaande wettelijke drievoudige kwalificatieplicht voor bekostigd en niet-bekostigd mbo beide van toepassing is.

Wij zien hier echter een verschil tussen onderwijs aan jongeren of jongvolwassenen tot 23 jaar, die immers nog gevormd moeten worden, en onderwijs aan volwassenen die hun sporen al verdiend hebben. Veel van onze leden bieden mbo-onderwijs aan volwassenen die om- en bijscholen, aan zij-instromers die vaak al een carrière achter de rug hebben en hun weg in onze maatschappij goed weten te vinden, of daar via hun werk -vrijwillig of betaald- zelfs actief aan (hebben) bij(ge)dragen.

Waar het gaat om het ‘aanleren van basiswaarden van de democratische rechtsstaat, deze leren begrijpen, ermee leren omgaan en handelen en goed voorbereid worden op meedoen in de samenleving en op de arbeidsmarkt’, vinden wij dit voor de volwassen mbo-student niet van toepassing. Het gaat hier echt om **democratische vorming van de jongere burger**. Wij onderstrepen dan ook het belang van een kader waarbinnen instellingen naar eigen visie en context, en toegepast op hun eigen doelgroep van studenten en wijze van onderwijs bieden, uitvoering kunnen geven aan het vak burgerschap, aan de onderliggende kwalificatie-eisen en de toetsing daarvan. **Hier is maatwerk nodig dat recht doet aan de diversiteit van opleidingstrajecten en mbo-studenten.** Dit geldt overigens ook voor het niet-bekostigd vavo, waarbij het vak burgerschap door de aard en vorm van het onderwijs in veel gevallen niet goed toepasbaar is.

Met de huidige uitdagingen op de arbeidsmarkt moeten werkenden die post-initieel erkend mbo-onderwijs volgen in het kader van leven lang ontwikkelen gemotiveerd worden. Een dergelijk traject is zwaar; werkenden combineren hun opleiding met betaald werk, de zorg voor naasten en ontspanning in de vrije tijd. Dit is een precaire balans en die dient te blijven zoals hij is. In de optiek van de NRTO dient leven lang ontwikkelen juist gestimuleerd te worden en niet verzwaard met onnodig onderwijs. De verhoging van de eisen in combinatie met een instellingsexamen burgerschap is een serieuze verzwarende. **Het vrijstellingenbeleid** dient voor deze LLO-doelgroep verruimd te worden opdat het meer ruimte voor maatwerk biedt.

Daarnaast zijn de leden van de NRTO naast opleider ook ondernemer, bij wie onderwerpen in de veiligheidssfeer vaak ook al via andere kanalen zijn geregeld, zoals via de NRTO Gedragscode

(code voor goed gedrag). Wij vragen rekening te houden met bestaande regelingen zodat onnodige administratieve (en financiële) druk bijvoorbeeld als gevolg van dubbelingen voor de instellingen voorkomen wordt.

Tenslotte constateren we dat de internetconsultatie flink vertraagd is en dat dit gevolgen zal hebben voor de uiteindelijke invoeringsdatum van de wet. Invoering per studiejaar 2026-2027 lijkt niet realistisch. Wij stellen in ieder geval voor na inwerkingtreding van de wet een ruime overgangsperiode in te stellen, zodat mbo-instellingen voldoende gelegenheid gegund wordt de wet zorgvuldig te implementeren.